

ORADEA-MARE (NAGYVÁRAD)
26 Decembre st. v.
7 Ianuarie st. n.

Ese în fie-care duminică.
Redacțiunea în
Közép-utca nr. 395.

Nr. 52.

ANUL XVIII.
1882.

Prețul pe un an 10 fl.
Pe $\frac{1}{2}$ de an 5 fl.; pe $\frac{1}{4}$,
de an 2 fl. 70 cr.
Pentru România 25 lei.

R i v a l i i.

— Legendă. —

fiică de rege, a florilor flóre,
Ce-și are palatu 'n răsărit de sóre,
Cât se 'ntinde ceriul nu-și află păreche,
Nici în lumea nouă, nici în lumea veche.
Ea-i mult mai frumósă decât o idee
Ce 'ntrupéză-un ânger în chip de femee.
Cât e lungul vremii șede la feréstă,
Suridénd la lume pe rávaș încréstă
Câți feciori d'a naibei se 'nvértesc pe stradă,
Căimăciți p'acolo de doru-i s'o védă.
Cu zimbiri, cu vorbe de farmece pline,
Trei nopți și trei zile la feréstă-l ține
Pe tot cavalerul cu clăbășu-'n mână,
Cu mintea 'n călcăie. Inima păgână
A viclenei Milve tot ia 'n jucărie
Superbii sei óspeți: telm din boerie.
Câți o mai védură, toți o admirară,
Rentornând acasă cu inimă-amară.
Iér Milva se ride cugetând în sine:
„— Ce nebuni a lumii! slabă minte-i ține!
Mie-mi va fi mire cel ce 'n sərbătóre
S'a născut din lună și din mândrul sóre;
Nu flăcău din nobili ce țintesc pogódă
Cheltuindu-și truda p'aici fără ródă!”

Fără veste-odată, des-de-diminéță,
La feréstă Milvei o norósă față
De maur s'arată și curtean se 'nchină
Ca unei ființe mai mult decât dină.
Ochiul seu de șerpe lacomos țintește
Ochii dulci a Millvei — și 'ndrăsneț vorbește:
„— A ceriului fiică! A lumii regină!
Argat me primește în curtea-ți divină,
Și ți 'mplinesc sincer naltele dorințe:
Eu tu cunosc lucrul ce-i cu neputință.
Că-ți par dór un debil, nu gândi nimică:
Am un suflet nobil, inimă voinică.
Și mai mult ca tóte, am noroc în armă;
Brațul meu în lupte pe hălauri sfarmă.
De me cređi și-ți place serviții umile,
Îți cuceresc lumea, de vrei, în trei zile
Și 'n mijloc — cu vraciul științelor mele —
Îți fac într'o nópte un palat de stele!”

Milva tace, ascultă cu fruntea 'n norată,
Inima-i de pėtră un pic e mișcată...
Cu mâna sa rumpe o frunză de laur
Și-o svırle pe peptul tinerului maur,
Đicénd cu glas dulce: „Mâne vom decide!”
Apoi se retrage și feréstă 'nchide.

Abiá trece negrul în tristele-i urme,
La feréstă Milvei cântată de lume
Se ivește-un june cu față blondină,
Cu ochii de stele cu dulce lumină;
Lângă gardul verde deslegând socóte
Pe un stálp de marmur se razimă 'n cóte
Și ochii și-i pașce în jur prin grădină:
Câte flori asotici tóte i-se 'nchină.
Milva la feréstă farmecată șede:
Ce ochiul zărește inima nu-i crede.
Mâna-i tremurândă feréstă deschide,
Îchinându-și fruntea gracios suride,
Đicénd cu glas dulce: „Te salut, voinice,
Ori de unde sórtea te-aduce aici.
Și sė fii ori cine, sė aibi ori ce nume,
Un demon ca tine rar se dá în lume.
Stai ca stálp de pėtră 'n adâncă tacere;
Fruntea mea asudă... sufletul meu cere
Sė dispari... căci pace de to'ă! meu bine...
Căci inima astăđi e róbă la tine...
Aibi milă, tirane, decă porți inimă
Nobilă și 'ntr'ensa simțire sublimă,
Spune-mi, ce me turburi? Ce-i a ta dorință?
Voiósă ți-voiu face tot ce-i cu putință.”

Voinicul se mișcă... se 'nchină și plēcă.
Reprivind șoptește: „Lasă ca sė trecă
O ți de gândire și-apoi vom decide!”
Milva se retrage, feréstă și-o 'nchide
Și vremea-și petrece în gânduri răpită,
Cu inimă 'nvinsă d'a zilei ispită.

Altă ți, frumósă ți de sərbătóre,
În junéța vremii încă pe rēcóre,
Doi voinici călare se ivesc d'odată
La feréstă Milvei, de lume cântată.
Unul este maur din viță hėtrână
De califi, cu g'orii, ce-a vremilor mână
Crestă 'n piramide crescute 'n pustie

Din sudorea palmei purtate 'n robie.
 Altu-i un făt faioș, bocotan, un sire
 Din viță albană; greu turbat la fire
 Dăcă-i vateți cumva nobila simțire,
 Altcum blând și dulce, modest cași-un mire.
 Din șeuă cu cinste ambii se salută
 Și ochii lor se 'ntrebă într'o limbă mută
 Și-și răspund tot astfel multe — lungă vreme.

Maurul se 'nfocă și inima-i geme;
 „— Drag te reprezintă aparința, june,
 Pari c'ai fi auctorul multor fapte bune.
 Acum ai greșit'o; n'ai socotit bine
 Să-ți obosești murgul pe locuri streine,
 Unde numai singur Mizah Mola are
 Drept să se abată câte c'un dor mare!“
 „— Tu ești Mizah Mola, a cui mândră faimă
 Pe boerii lumii i-a implut de spaimă?
 Me simțesc ferice de nalta-ți persoană.
 Ce prezintă 'n ochii-mi a nopții iconă.
 Eu sânt Rodau Mirco de p'aci din lume,
 C'am târziu, cam leneș, caut să-mi fac renume,
 Cercându-mi norocul pe locuri streine;
 Cred, că l'aste drepturi am loc ca și tine!“

* * *

Milva din ferestă, ea și-o stea a serii,
 Cu suris pe buze priviă cavalerii
 Și-ascultă 'n plăcere cum se 'ngână 'n vorbe;
 Ochiul ei de diavol se părea că-i sôrbe.
 Ea, să curme cërta, o maramă albă
 Încinsă 'n parfume cu mâna sa dalbă
 Aruncă 'ntre junii cavaleri și dice:
 „— Voinici! Numai unul pôte fi ferice
 Dintre voi doi, și 'ncă acel va să fie
 Care-a pune mâna pe maramă 'ntâie!“
 Ca fulgerul ambii sar din șea, se 'nclină
 Jos s'apuce 'ntâie marama în mână
 Și ambii d'odată o prind și-o ridică,
 E rău! E gâlcăvâ! „Nu-i altă nimică
 — Dice Milva — acuma, dragi voinici, d'a face,
 Decât num' o probă: arma să ve 'mpace!“

* * *

Cavalerii 'ndată lasă jos marama
 Și se 'ntind la tolbă și ridică arma;
 Ah! Un duel crâncen ieră să se vedă
 Și prin o lovire o stăuă să cadă!...
 Ier poporu 'n glote 'mpins de pietate
 Să mîrgă la rugă în sfânta cetate,
 S'oprește 'n piață, cu ochi mari se 'nhôlbă
 La junii cu arma smicită din tolbă:
 Uimiți toți așteptă finea comediei.
 Când se păreau junii în culmea mâniei,
 Amândoi își bagă iataganu 'n tēcă:
 Se cuprind în brață, se sărut, se 'mpacă!
 „— Ah! — grăiește Mirco — pentru o femeie
 Cu natură cruntă nebunul să-și dea
 Sufletul salanei! Noi, cari avem sôrte
 Fericirea 'n viață p'aripi să ne pörte,
 Aidem la culcușul ce ne crescă 'n lume
 Pe căi roditoare să cercăm renume.
 Tera ne dorește, poporul ne chiamă:
 A lor fericire s'o ținem în sémă!“
 Ambii prind marama în mâni și-o ridică,

Iataganul maur în două-o despică;
 Ștergând cu ea caii de prav și sudore,
 O svirl cu privire disprețuitoare
 Drept în fața Milvei, și-apoi sar în șeuă;
 Unul în țeri calde, altu 'n țeri cu néua
 Merge-acasă vesel de lupta cea bună,
 Milva-i buhă 'n curte... Vorbesc că-i neună!...

* * *

Poporul se rögă în sfânta cetate
 Ca Milva să möră... să-i fie iertate
 Ori câte greșele comise 'n viață:
 Mörtea face-o glumă: Milva-i sloiu de ghiață!...

Iason Bianco.

Cari femei sunt mai amabile?

Cuvântul acesta „amabil“ se rostește des în viața de toate zilele. Cu toate acestea cu greu se va mai găsi alt cuvânt, al cărui înțeles să fie precizat așa de elastic ca și al acestuia.

Ce va să dică a fi amabil? În înțelesul literal înseamnă: a fi vrednic de iubit. Însă e o întrebare mare, că ore prin ce însușire putem să ne dobândim iubirea altora?

Usul de obște nu se conformeză înțelesului strict al cuvântului. O femeie, care aparține clasei mai puțin culte; măcar să fie frumoșică, frumoasă, tineră, afabilă, amicală, — nici odată nu va fi amabilă pentru noi, de și cei de o clasă cu dënă o vor găsi foarte amabilă. Deci când despre o domnă seu domnișoră dicem, că e amabilă, atunci deja presupunem, că aceea aparține clasei culte. Cugetarea fără sbor mai nalt și duritatea inimei nu se potrivesc cu amabilitatea.

În privința amabilității însușirile inimei jöcă un rol mult mai mare decât cele ale spiritului. Vedem destui ömeni, cari au învățat mult, au spirit și minte ageră, și perfecțiunea lor corespunde în totă privința stării lor sociale, și totuș nu se pot număra între ömniții amabili. Căci capacitatea spirituală încă nu eschide fățărnicia, egoismul, vanitatea, niște pasiuni urite pe cari inimele culte nu le cunosc. Ca cineva, cu toate că aparține clasei culte, să fie amabil, trebuie să iasă din sanțurile egoismului seu și să pörte interes călduros de sörtea bună seu rea a ömenilor cu cari trăiește. Deci putem să dicem, că temelul amabilității este consimțirea neinteresată față de toți cei din giurul nostru.

Ușorötatea spiritului și delicateta sunt niște importante însușiri laterale ale amabilității. Ceea ajută spre a ne face plăcuți și atrăgători în convenirile noastre cu ömniții; acesta ne ferește d'a ofensă amorul propriu al altora. Cunoșcem ömeni, cari în respectul delicatetei sunt atât de séraci, încât, fără ca să vöiească seu numai să șcie că fac altora neplăceri, produc așa de mari supărări și ruine în spiritul altora, ca și prostolanul care intră în cutare grădină frumoșă și calcă toate florile. Acesti ömeni pot să fie câte odată onorabili, dar amabili nici odată. Aceste două însușiri să nu se confunde nici odată. Ele sunt rudite, totuș o mare deosebire le desparte. Cineva pôte să fie foarte onorabil, și nici decât amabil; întocmai precum sânt destui ömeni amabili cari n'au nici un titlu la stima noastră. Să gândim la acei tineri amabili, dar cam ușoratici, cari deu nu se pot numi onorabili. Și unele femei cochete se numesc amabile, dar cine li-ar pute acordă tollul de onorabile?!

Aici cață să observăm, că onorabilitatea și amabilitatea de regulă se împarte între cele două secse.

Mai demulte ori se 'ntemplă, că bărbatul pretinde să fie stimat, ier femeia să fie iubită. Ceea ce pentru bărbat este onorea, pentru femeie este iubirea. Nici decât nu gândim noi, că femeia n'are titlu la stimă, din contra, femeia care nu ține mult la cinste, nu mai e femeie; tot astfel nici bărbatul n'are problema să fie neplăcut, — din contra, trebuie să stărnescă impresiune plăcută și simpatie: voim să înțelegem numai, ca femeia să fie în deosebi amabilă și onorabilă, ier bărbatul în deosebi onorabil și amabil.

Problema noastră de viață este să nisuiam a fi amabile. Astfel și femeia aceea pôte să devină amabilă, căreia natura nu i-a dăruit un esterior simpatic. Din contra, cea mai frumoasă femeie nu este decât o larvă golă și fără spirit, decumva spiritului ei i lipsește ceea ce se pôte numi amabilitate. Acesta putere atrăgătoare internă e indispensabilă, cea esternă nu e neapărat trebuincioasă. Obrajii frumoși pot se-și capete crețele, să devină stricați de vârsat, buzele coraline pot se-și perdea decorea de dinți-mărgelile, spre crinișorii ca péna corbului se coboră néua etății: numai amabilitatea timpului remâne în veci tineră, numai acest farmec al timpului nu pierde nici odată, și cine posedă acesta, are titlu la iubirea altora.

Amabilitatea pôte să fie activă și pasivă. Sânt femei, pe cari le găsim forte amabile, de cumva le cunoșcem mai de aproape, cari însă trăiesc în retragere și de aceea lumea le necunoșce, nu le consideră și nime nu le iubește. Asemene femei sémână roselor, cari înfloresc în codru și de a căror miros nime nu se bucură, numai de cumva nu rătăcește pe acolo câte un pelerin; sânt alte femei, cari prin natura lor în societăți totdeauna se află pe suprafață, cari conduce firele conversațiunii, comora spiritului și amabilitatea lor erumpe și înăurează totă societatea. Cari s'au născut ca prin societatea lor să 'nveselască pe cei indispuși și să ajutore pe nenorociți. Cine n'ar cunoșce pe aceste femei brave și nobile, cari sânt niște ângeri ai familiei lor, a celorla din giur și a societăților în cari se presintă ele? Jos peleria domnilor, decât întelniți în viață asemene femei!

Sânt apoi și femei de acele, cari în momentul prim apar forte amabile. Ele desvöltă totă atențiunea, amicia și afabilitatea lor, însă numai față de acele persoane, despre cari cred că le vor puté produce vr'un folos în viață. Aceste asemene arătă un zel mare pentru ajutorarea omenimei, dar numai decât poți vedé, că totul e numai spoielă, mască ce ascunde egoismul lor.

O altă clasă de femei se servește de amabilitate ca de un mijloc al cochetăriei. Aceste n'au alt scop decât să placă, să tulbure capete și inime, să facă cuceriri, nu pentru a răspunde cu amor la amor, ci numai ca cât mai mulți nebuni să tragă carul lor de triumf. Aceste femei se mulțimesc, decât sânt privite ca amabile, decât bărbații cercă societatea lor și se bucură decât aud niște declarațiuni de laudă. Ele nu pré sânt periculoase.

Dar să nu criticăm pré rigoros, de cumva unele pré se nisuiesc să fie amabile. Precum s'a đis, a nisui să mevităm amabilitatea nu numai e un ce just, dar și pré bine. Nici o femeie n'ar câștigă vr'un avantaj, de cumva nu i-ar pásă de fel ori ce impresiune va face asupra altora. Adevărata amabilă Eva este o mestecătură de virtuți și de defecte amabile. Aceste din urmă nu sânt alt ceva, decât umbririle în tablou, fără cari nu ni-am puté întipui tabloul frumos. Din cauza acesta, până la un punct, putem să iertăm ca și femeia să fie vană, și să posedă puțină, forte puțină, cochetărie, fără de care dóră nici nu este amabilitate adevărată.

Pentru alte femei amabilitatea nu e alt ceva, decât o toaletă strălucită, pe care o îmbracă decât se duc în societate și pe care o închid ierăș cu grige în dulap, îndată-ce ce se 'ntorc acasă. Dacă cineva ajunge în societatea acestor femei, este entusiasmă de amabilitatea lor și ar jură, că nu sânt ființe mai fericite 'n lume decât bărbații acestora. Dar decât cineva le-ar vedé acasă! Aceste, când se află în familia lor, sânt fără inimă, tirane, caprițioase și amăresc viața casei întregi. Cu cât mai atentă e acasă familia față de ele, cu atât mai neatențe sânt dênsele: și cu cât mai indulgenți sânt alții vis-à-vis de greșelile lor, cu atât mai riguros judecă ele greșelile altora. Dar nu trebuie să uităm, că ele numai cu cei ce aparțin casei tratéză astfel; cu străinii sânt pline de amabilitate și de bunătate.

Și ceea ce e mai curios la astfel de femei, este, că ele față de străini nu numai nu fățărăsc amabilitatea, dar în adevăr și simțesc așa, precum arătă. Ele sânt în stare să aducă ori ce sacrificiu pentru aceia, cari li-au deșteptat simpatia séu cari le măgulesc vanitatea. Și decât cineva din cei ce aparțin lor ar cuteză să cêră numai a de cea parte, din cele ce ele pentru alții fac bucuros, ar refusă cererea lor cu maniera cea mai grosolană. Și ori cât de curioase și nenaturale ar apăré ele, decât vom arunca o privire atentă în giur de noi, va trebui să recunoșcem, că multe femei de aceste se află 'n viață.

Mai este o clasă a femeilor amabile, a căror amabilitate se deșteptă numai prin impregiurări extraordinarii, dar apoi ele în adevăr sânt amabile. Trebuie să fie cineva bolnav, pentru ca bunavoința acestor femei să se trezescă, ele nu se mai depărtéză apoi de patul nostru și fac totul pentru ca să ușoreze durerile noastre. Ântăiu trebuie să sârăcim și numai atunci li se deschide inima pentru noi, altfel e 'nchisă. Aceste n'au obiceiul d'a-și risipi schimbată pe bani mărunți comora amabilității lor; dar cine în adevăr are necesitate de ea, capătă în abundență. Ele sânt vrednice de simpatia noastră căldurosă, dar la clasificarea amabilității totuș nu le putem da locul ântăiu.

A đis-o și Shakespeare, că nu e destul, ca omul să aibă atăta, cât i trebuie; pretențiunea omului cult trece totdeauna peste mesura celor neapărat trebuincioase. Omul cult nu voiește să ducă lipsă de ceea ce face viața frumoasă; dar nimeni nu va puté probă, că numai muierele din familii cu stare bună sânt în stare a face viața plăcută. Asta e o rătăcire. Muierea cea mai sâracă șcie să ghicescă ceva, ce face caminul familiar plăcut și atrăgător. Fie-care femeie în adevăr amabilă are simț pentru ce-i frumos. Au nu de multe ori și în casele de țărani sâraci ne-am aflat forte bine, găsind într'ensele curățenie și bună rânduieală. Cine ne-a stărnit acesta plăcere? O țărancă simplă, soția unui plugar, o femeie cum se cade.

Femeia, care s'a înăscut spre face plăcută viața celor din giurul ei, tradéză acesta însușire chiar și prin esteriorul ei. O astfel de femeie e atât de amabilă și plăcută, încât nu e cu puțință, ca și cel mai rece misantrop să nu se 'ncăldescă 'n apropierea lor. Mame, aruncați afară pe ferestă tôte infrumșetările cu cari voiți să 'mpodobiti fetele vóstre și nisuiți, a cultivă într'ensele acea infrumșetare adevărată, unică, sigură și vecinică, ce se numește amabilitate adevărată și care consiste din bunătatea inimei, nobleța sufletului.

Femeia în adevăr amabilă, încă și atunci când trebuie să fie rigorosă, se manifestéză în mod deosebit de al femeii lipsite de delicatețe. Femeia amabilă și atunci e bună, când dogește séu pedepsește. Dogena ei probéză, că ea o face din iubire. De exemplu când o

mamă e silită a-și dogeni fiul. Său când soția face impuțări bărbatului care a greșit.

Unele femei n'au de fel vr'o amabilitate; ele fac acesta numai din obicei, de multe ori fără să știe. Femeia amabilă nu face nimic din silă, ea nici nu poate să fie altfel. Ori unde, ea e asemenea. În familie sau în societate, aceeași. Se și cunoșce îndată în ori ce familie, decât mama e amabilă. Atunci prin maniera ei ea domnește asupra tuturor. Calmază naturele grosolane, poleiește extravaganțele, întrunește spiritele și însușă în toți membrii familiei un spirit fin. Aici e temelul creșterii. Pot să studieze bărbatii cât de multe școli, pot să devină ei oameni cât de învățați: nu vor fi nici odată amabili, decât n'au învățat acesta însușire din mama lor.

Și acuma să răspundem la întrebarea ce ni-am pus în fruntea acestui articol? Cari femei sunt amabile?

Iată răspunsul nostru!

Acele cari nu numai la aparință sunt atari, dar trăiesc ca să merite iubirea oamenilor de bine, la cari amabilitatea nu e numai o spoielă esteriōră de care se fălesc în societate, ci o însușire internă care se manifestă și acasă în viața lor familială; pentru cari amabilitatea nu e nici vanitate, nici jocărie sau distracțiune ori cochetărie: ci o adevărată virtute sufletescă internă, ce se manifestă pretotindene și ori când, în lucruri mari și mici.

Rosa Trandafir.

Locuințele și vestmintele.

(Din punct de vedere igienic.)

Vestmintele le putem considera ca pe o casă ce o portăm cu noi, în care investați ne opunem vântului, fortunelor și altor influențe esterne. Prin ele facem indetul în locul prim sănătății, ier apoi moralității și frumșetei.

Dar să aruncăm întâiu o privire asupra locuințelor. Acestea nu numai din punct de vedere igienic, ci și cultural, precum și social își au însemnătatea lor. Istoricul lor ne arată, că dezvoltarea lor stă în legătură strinsă cu cultura generală a popoarelor. Pe când în Egipt și în Babilonia locuiau oamenii în căși frumoșe și pline de comoditate, pe de altă parte barbarii locuiau în peșteri, în colibi din crengi de lemn și în corturi. Ier de altă parte Grecii și Romanii stând în un grad înalt al culturai aveau modele de căși lucrute cu gust artificios, precum ne putem și în ziua de azi convinge din desgroșările orașului Pompeii, care prin un eveniment natural gigantic fiind în o clipită acoperit de cenușa vomitorilor de foc învecinați, n'a putut fi espus inimicului răpitor și destruitor, cum au fost celelalte orașe mici și mari.

În evul nou abia de niște decenii încoci s'a început zidirea cășilor bine construite, anume Anglia a făcut pe la anii 30 începutul cu organizarea lor, mai cu sēmă pentru clasa lucrătoare, apoi mult mai târziu a început Franca și Germania a lucra în acesta privință. Aci mai cu sēmă cholera a dechis ochii clasei mai înalte cu stare bună și a parlamentului spre locuințele scandalōse a masei poporului, când îndată s'a și înființat oficiuri sanitare cu scop de a uscă apa prin canalizare, a curăți drumurile de prin comune, a asemnă locul corespunzător pentru cimiterii și a dispune zidirea locuințelor corespunzătoare condițiilor sanitare.

Instituțiunea practică cere ca casa să nu fie cât o casarmă, ci de și e mică, dar să fie separată de vecini, ca astfel omul muncitor ajungând acasă la familie să nu fie silit a face pace între copiii lui și ai ve-

cinilor, între soția sa și vecina, ci să se potă bucură în cercul pruncilor sei, doră la umbra vr'unui pom din grădina de lângă casa sa, nefiind conturbat de alții. Nerenduiela, necurătenia, certele continue, conturbările reciproce și desfrnările dela cășile cari sunt pendente una de alta, nu numai strică omului voia dela lucru, ci demoralizează și înstrăinează pe om dela atare casă.

Mai cu sēmă în orașe mari e pozițiunea lucrătorilor față de locuințe cam critică. În London dându-se multă ingrigire acestei cestiuni, lucrătorii au devenit în pozițiunea favoritoare de a-ș pute cumpără o casă cu 3 chilii, bucătărie, cameră și gradină pe suma de 800 fl., ier în Budapesta — precum se exprimă profesorul de igienă Fodor — pentru o casă cu asemenea încaperi locuitorul e constrins pe fie-care an a plăti aproape acea sumă numai chirie, mai de parte amintește că în Budapesta s'a cheltuit dela anul 1866 încoci mai mult de cât 100 de milioane de florini pentru edificări, dar s'au rădicat numai palate scumpe, pentru cari sutele de mii de poporeni sunt siliți a locui în cuartire scumpe, deci îndesați, prin ce forte ușor se bolnăvesc.

La sate există ier acea datină rea, că țeranul locuiește cu purcel, vițel și alte vite domestice la un loc, ceea ce contradice moralului și umanității unei familii, care vră se fie bine grigită. O atare locuință nu e demnă de om.

Să vedem cum trebuie grigit de o casă igienică. Încă nainte de zidire trebuie să-și alegă omul locul, care să nu fie plin de rămășițe organice, că acestea infectează aerul ce trece din pământ în locuințe, dar mai infectează apa din eventuala fântână făcută în apropierea cășii. Pozițiunea și direcțiunea unei căși să corespundă climatei. În zona noastră mediocră să fie cu fața către mēdă și răsărit, prin ce locuințele dobândesc o climă mai caldă, în zona caldă firește că-i contrarul. Unde noi trebuie să aședăm podrumurile, magazinele și bucătăriile, acolo trebuie cei din acea zonă să-și așede chilii în care petrec cea mai mare parte a vieții. Pe deluri firește că pot fi cășile mai mici de cât în șesuri și în locuri apătoșe. Să fie casa, ba chiar și coliba țeranului cel puțin $\frac{1}{2}$ 1 urmă peste nivoul drumului, ca să nu trecă apa prin pāreți. Turcii au locuit cu ocaziunea marșului cămpen din ierna 1854/5 lângă Dunăre în colibi în parte subpământene pentru că li-au fost mai cald, dar în schimb cu căldură au suferit aspru de tifus. Streșina să trecă 1—2 urme peste pārete, ferestele și ușile mici nu lasă să între nici aerul nici căldura sōrelui, și cumcă acestea sunt pentru desinfectarea odăiei chiar așa de lipsă ca și apa, acesta stăpână a casei prē bine se vede a o ști, de ore ce în totă dimineața espune hainele la sōre și vânt. Cășile fără horn (coș) par că ar fi o făurie țigănescă plină de fum și de funingină.

În ziua de azi a crescut interesarea de căși într' atata, cât și la esposițiuni universale se espun modele de căși. Materialul mai corespunzător e țigla arsă, vāruirea pāreților e mai recomandabilă de cât colorarea, pentru că să potē renoi des și așa mai adese-ori se desinfectează gunoiul de pe pāreți prin var pe cale chimică. Tapetele sunt și mai nepractice, ier cele verđi conțin și otravă. Casa sănătoșă preinde aerisare desă, din care causă vēră e indicat a dormi nōptea cu ferestele deschise, pentru că și experimentele făcute în institutul igienic budapestan au arētat, că decât ferestele stau nōptea de-chise, temperatura verei e mai moderată — în respectivul edificiu nu mult peste sēu mai în jos de 15° — ier acea este știut, că cu cât omul este mai puțin espus diferințelor temperaturai, cu atata se simte mai bine. În temperatură uniformă omul nici odată nu e espus recei.

Curtenia nereușită.

Iérna se nu fim avari de căldură, ci se ventilăm cum se cade, de și firește iérna nu se cere atâta ventilare ca véra, pentru că acesta se 'ntemplă în mare parte prin crepăturile ușei și ferestilor și prin ênsași încăldire. Cuptorele mai corespundătoare sânt cele de fayence, de lut séu zidite, dar se fie așa construite ca să se facă focul din chilie, prin ce dobândim o ventilare cum se cade. Să ne fie de grigie conducerea bună a fumului, că au obvenit de multe ori otrăviri la încăldirea cu cărbuni.

Lumina artificiosă se nu facă mult fum, se nu licurască și se nu fie pré slabă (cum e lumina de séu) mai bună e cea de stearin și parafin. Lampele, decât sânt bine construite și ard în ele oleiuri curate, sânt foarte bune. E de însemnat, că materialul de ars e așa de scump ca un asemene greument de carne séu de pâne. Ceste din urmă se controlază de autorități în privința calității, pe când cu produsele de ars se fac cele mai mari falsificări pe conta sërmanului cumpărător.

Trebue mai de parte grigit în privința moralului unei locuinți și anume copiii crescuți se-și aibă locurile separate de dormit, iér servitorii se fie de tot separați de familie.

În cât privește localurile publice, cum e școla, biserica și altele despre acestea nu se pôte îngriji omul privat, deci cad în sfera igienei publice. Biserici anteigienice abia se pot afla, pentru că sânt zidiri mari, luminoase, bine aerisate și pe jos mai mult pardosite cu marmoră, ceea ce permite o curățire radicală, fără de aceea sânt foarte puține orele, ce le petrec ômenii acolo.

Dar în școlă, unde pruncul fraged și ușor inclinabil la bun séu réu petrece în restimp de 6—7 ani cam la 10 mii de ore, trebue bine grigit ca nu numai învătătura se fie bună, ci și localul se fie sănătos și amical. Lăsând neamintite prescriesele pentru înzestrarea școlei, despre cari pedagogii și forurile competente își câștigă de sigur cunoșcințe din opuri mai vaste, voiesc numai ca oculist se amintesc, că văruierea mai corespundătoare și neobositore pentru ochiu este cea în colóre cenușie.

Ce se dic despre birturi? unde mulți dintre ômenii crescuți ba și copiii trag mai bucuos de cât la biserică și petrec acolo în fum ca cel din fundul iadului timpul liber de după munca de 6 zile, care ar trebui sacrat restaurării și recreării, iér nu respit în un loc unde nu se află nici o gură plină de aer curat, care se nu fie fost mai nainte în plumânii altuia. Decă apoi atare erou al birtului devine morbos, atunci nu-i vine nimenui a crede, că în acel loc infectat zace cauza. Cumcă îndesuirea și susținerea mai îndelungată în aer necurat pôte produce și mörte, ne asigură următorul cas concret. În London a închis un servitor de poliție într'o nôpte 25 de ênși în o temniță îngustă, mâneți 6 din ei se găsiră morți.

De și tema locuințelor pe de parte nu e esauariată, totuși sperez că am dat ansă amabililor cetitori a-ș întregi cunoșcințele despre recerînțele locuințelor sănătoșe prin propria lor cugetare igienică.

Referitor la vestminte pot se me esprim în puține puncte. Mai cu semă în privința lucsului merită acestea cea mai mare atențiune, ceea ce însă nu se ține strins de igienă. E drept, că decât putem capacită pe cineva de a fi mai puțin lucsos, dar mai cu multă grijă la corpul seu, adeca a nu supune corpul răbdării pentru obiectele ce le punem pe el, atunci implinim o misiune igienică. În general însă, mai cu semă noi români, nu avem se ne plângem pentru lucs. Îmbrăcămintele naționali a fie-cărui popor corespund pré bine împregiurării în care trăiește și nu putem dice

că este cupleșit de lucs. Au döră se luăm femeii române totă bucuria, cu care ea își decorează opregul (chițelile) séu își face acoperemântul (pătura) de pe pat? în niște ani începuse organele publice cu asprime a pune pedeci acestor produse naționali!

Fie între parinteze și aceea dis, că ori și ce popor își află care vestminte sânt pentru el mai corespundătoare. Necesitatea e cel mai bun croitor. O comisiune a expediției dela nord a cercat se construeze cele mai bune haine în contra frigului și totuși acestea sânt departe de îmbrăcămintele eschimoșilor.

La clasele mai înalte da aflăm mare lucs și servilism cătră modă; dar și aci face cel ce pôte. Cred că decât o princesă la cununia ei își făcú o rochie cu âpendice cam de 4 metri de lung, altă damă nu o va imită, măcar că cununia de regulă e un eveniment unic al vieții.

Igieniștii de fel nu se pot împacă cu șlepu, pentru că face mult prav; iér esteticii din contra afirmă, că cu cât mai mult se retéză rochia sus, cu atât mai mult se lungește jos și dic că decât cutare damă e proveđută dela natură cu o față mai puțin frumoșă, dar cu pept și braț mult mai plăcut, atunci ar fi o nedreptate ca moda se nu-i dee damei din urmă mijloce pentru a rivalisă cu cea dintâi. Igienistul n'ar face nici o obiecțiune în contra desvoltării, decât nu ar fi espus corpul la diferințe mari de temperatură, cum este a jocului din încaperi calde și a frigului de afară.

Aud că în Parisul dătător de ton al modei de nou se ivesc crinolinele. Sper că acesta șcire séu macar și începutul nu este serios, dar pentru că, ce șcira, pôte sări lumea iér napoi cu niște pași, damele române s'ar puté marturisi naintea lui Dđeu încă din bună vreme, că în cas de periclu vor luptă a nu fi supuse modei de multe ori pré antiigienică.

Cât réu face încingătoreă absurdă, care dă multor dame talie de vespe, prin ce ficatul se sugrumă, iér stomacul se comprimează; acesta mai bine o pot spune anatomicii. Dar și neanatomul pôte observă, că strică forma sinului și pôte crede că împedecă circulațiunea sângelui și mișcarea canalului digestiv, apoi produce asudare subsuoră, profusă și alte nerënduiei.

Însé preved că me acăț tot de hainele darcelor și ca se fiu pentru acest paș scusat, voiu se vorbesc și de vestmintele bărbaților. În copilăria mea întrebam de multe ori cum pôte țeranul, care își jăleşce vr'o rudenie mult iubită se umble un an întreg cu capul descoperit chiar și în timpul rece de iérnă? séu preotul umblând la botez prin sat? Și iecă esperința, că omul pôte suferi cu capul descoperit la frig și căldură, este adevărită și de igienă. Decă capul e peste tot acoperit cu pěr des și remăne la temperatură uniformă, nu suferă nici o scădere, ba din contra mai réu efect are acoperirea îndelungată, pentru că perspirarea peii capului e împedecată. Aretarea onórei prin aredicarea pëlăriei e practică, că grigesc de aerisarea și înlesnirea perspirării capului. Nu tot astfel se pôte dice despre chignóne, care de altm'ntrelea s'au cam mai retezat. Véra o pëlărie lată și ușoră e ceva salubru în contra căldurei sórelui.

Sé me opresc nițel la cestiunea încălțămintelor, esprimând la început următoreă regulă igienică: „Ghetetele trebue se fie pentru picior construite, iér nu piciorul pentru ghetete!” Decă ar fi acesta regulă recunoscută, apoi mulți ar fi scutiți de schiopătare și de săgețile, pe care în ascuns le suferă pentru o vanitate. Au döră nu e vanitate, căno femeia chineză își lasă se-i ciuntescă vârful piciorului, ca se devină apoi mai timp — cam ca al calului! La noi iér e datina a pune mult pond pe piciorul mic. Și călcăiul este ceva

in care moda și-a făcut cea mai ridiculă jucărie. e ce ne trebuie călcâi la ghetе? De ce se ne fie pașul așa nesigur ca a celui ce umblă pe picioroге? In acesta privință țeranul se află în o pozițiune de tot plăcută cu opincutele sale ușore. În locul ghetelor de pele vѐra sânt practice cele de materie ușoră, firește neagră, care de și absorbе mai multă căldură, dar nu sparie pe cei ce vreu să apară mici la picior, cum ar face-o bunoră colorea albă, ceea ce o șcim și dela mânuși că cele albe arată mâna mai mare de cât cele negre.

Despre ghetе voiesc să mai amintesc, că decă ierna a trecut apa până la pelea piciorului, atunci nu e consult a le lăsa să se usce pe picior — cum fac mulți prunci neprecugetați — de ore ce ușor se nasc morburi prin producerea unei receli însemnate. Petlenkoffer a esperiat, că decă s'a transudat pe piciorul omului 3 loți de dimie, apoi spre evaporarea apei de aci să detrage piciorului o cantitate de căldură atât de mare, încât cu ea s'ar putе topi o bucată de jumătate pond de ghiată.

Referitor la îmbrăcăminte renumiful bărbat dѐce, că mai cu sēmă pentru cei ce devin ușor morboși e necesar ca vѐra să porте materii de lână, flanel, care nu lasă să se astringă pe corp sudorea, de ore ce o absorbе fiind mai higroscopice de cât pânza și așa nici la vѐnt ori curent nu pôte evaporă pelea repede, deci nici nu produce recelă. Pânza ține vѐra corpul în recore, dar ușor pôte petrunde prin ea vѐntul și curentul — și de aci devine recelă. Proverbiul român e escelent când dѐce: „Măcar să nu porți ierna chepenegul, dar vѐra nu-ți fie lene a-l trage de o mănecă după tine”.

Îmi rămâne a vorbi cu ocașiunea procsimă despre tema ultimă a ciclului ce mi-am propus a tracta, adeca despre cultivarea corpului și a vieții mentale-morale.

Dr. George Crainicean.

Eu nu pot uita...

*Eu nu pot uita, iubite.
Cum spuneai că me iubești
și de darul meu cuderce
Țiua noptea patimesci*

*Dar a fost o amăgire
Gândul teu ș-al teu cuvѐnt...
Ale mele dulci iluzii
Niște frunțe duse 'n vѐnt.*

Singură sânt ađi în lume
Și port chinul cel mai greu,
Despre care nu șci nime,
Numai singur Dumneđu.

Maria Suci.

Baroque și Rococo.

În convorbirile noastre auđim adesea niște espresioni care trec din gură în gură, care se repetă necontentit, fără ca să șcim bine ce însemneză, și într'o mulțime de persone vom găsi forțe puțini care atribue acestor espresioni acelaș înțeles. Astfel este cu cuvint *Baroque* și *Rococo*, pe care cea mai mare parte le consideră sinonime cu bizar, ridicol, absurd, exagerat și le amestecă și le confundă adesea; alții înțeleg o decazenă, o decadență generală; alții în fine vѐd în ele

două trepte diferite ale decadenței artelor. Credem că mulți celitori, care aud adesea, care chiar întrebunțeză ȃnsuși aceste cuvinte, fără a-și putе face o idee justă, pozitivă și lămurită de semnificațiunea lor, vor ceti cu plăcere o scurtă disertatiune, în care ne vom sili a redica vѐlul și a le împărtăși în prescurtare rodul studiilor noastre asupra acestei materii.

Să esaminăm mai ȃntăiu etimologia (origina) acestor denumiri: Barocul provine din cuvѐntul perucă (italienește barucca) care nu este alt-ceva de cât o imitațiune esagerată a pѐrului buclat și care ca ultima aparință a dat stilului întreg numele, căci stilul este mult mai vechiu de cât numirea, care nu-i s'a dat de cât pe la sfârșit, când ajunsese în culmea esagerării. Unii sânt de părere că numele Baroc derivă dela măestful Baroccio, dar acesta derivațiune nu ne pare bine fundată. Numele de Rococo derivă după părerea noastră dela roc, rocaille, rocailleux. Este dovedit că mai 'nainte se numia acest stil: goiut rocailleux și tocmai pe la sfârșitul secolului trecut s'a format în gura poporului denumirea ciudată de Rococo, pe care mai târđu a adoptat-o și literatura. În fapt acest nume apare pentru ȃntăia oră într'o carte la anul 1841, în dicționarul artelor a lui Nagler; mai 'nainte s'a usitat și s'a păstrat chiar și până astăđi în Franca espresiuinea Style Louis XV.

Stilul baroc a isvorit din Rȃnaissance (renașcere) și nu este alt nimic de cât o degenerare, o decadență a artei renăscute (Rȃnaissance). Celebrul măiestru care a adus la culme Rȃnaissance în arhitectură, în plastică și în pictură, Michel Angelo, se consideră și de părintele stilului baroc. În capo d'operile saie întălnim urme ale rȃtăcirii și depărtării dela formele curate tradiționale, cum le culesese înalta Rȃnaissance din ruinele romane. Lui i plăcea combinațiuni noi, cumularea arhitravelor, formele noi pitorești; el introduce volute în locul pilastrelor și lisenilor. Părerea lui individuală predomină asupra tradițiunii canonisate și astfel, în unire cu libertatea subiectivă a arhitectului, deschide calea la arbitrarium, la acea soră vitregă a libertății.

Nu vom tăgădui că acest arbitrarium, care se găsește în plastica și în pictura lui Michel Angelo merge mână în mână cu îndrăsnela suprindătoare a pozițiunilor și a mișcărilor desprețuind și neconsiderând prescripțiunile tradiționale. Înriurirea lui este preponderantă și face epocă în timp de peste un secol. Dar școlarii lui, lipsiți de geniul măiestrului, neînțelegând adevărata libertate divină care se înfrăneză pe sine, ajung treptat și din ce în ce mai mult la sora vitregă a libertății, la cultul arbitrariumului. În locul puterei gigantice și geniale a lui Buonarotti, urmașii lui cădură treptat în esagerațiune, pășind peste ori-ce măsură și ajunseră la culme prin introducerea curbelor și pozițiunilor turtite, cum le vedem la Bernini și la Borromini, în locul formelor rectangulare și drept-liniare. Nu vom tăgădui operilor lor pomposul, efectele mărețe și bogăția imponentă, nici adevărul arhitectonic, dar escesul conduce neapărat la înapoiere. D'aci a rezultat o mulțime de forme, care, în operile cele bune nu sânt fără merit și s'ar putе apreția și imită chiar astăđi. Dar, nu numai în arhitectură, ci și în plastică și în pictură întălnim o superfluitate a vieții care formeză un antagonism pronunțat cu sobrietatea înaltei Rȃnaissance: acesta o vedem mai cu sēmă în picturile lui Rubens și a contemporanilor sei neerlandesi. Mania d'a produce efect i face să trecă peste ori-ce măsură și să calce în picioru toate legile artei.

Acest sigiliu al timpului, alui nu-l găsim numai în artele frumoșe, ci și în cele aparitiunile vieții: moravurile pierd eleganta și simplitatea lor și degeneră în

în fine în acea necioplire caracterisată în epoca reibelului de trei-deci ani. Curtenia (courtoisie) din timpul lui Francisc I, care merse foarte bine alături cu frumusețea curată a culturai italiene, n'a putut să reziste îndelung influinței crescânde a răsăcirii generale. Părul buclat a cedat locul perucelor, care luară treptat dimensiuni colosale, cunoscute sub numirea de alun-gate (alonge).

Stilul baroc a produs la început în toate ramurile artei opere mari, pompoase, pitorești, pline de efect; dar este natural, că esagerarea a trebuit să producă desgustul, pășind peste marginele sătulității. Efectul sătulității, desgustul, se manifestă îndată după mórtea lui Louis XIV, ultimul reprezentant al barocului; cu densul pier și acea ținută maiestosă, înăscută în el și care se reflectă în toate obiectele timpului său. Manifestațiunile imponente ale regalității, reprezentațiunea pompoasă a puterii și mărireii se retrag la boudoir și la cabinet și retragerea se întinde peste tot drumul artelor, care urmează îmboldirea generală. În această schimbare subită a gustului, care este în contrast cu trecutul, găsim motivul pentru trecerea dela Baroque la Rococo.

Barocul este o artă a palatului, dezvoltat în esteriorul pompos; efectul său se află în fațade; în interior este mărginit la localității publice, la sală. Rococo, din contra, este o artă a cabinetului, a cărei activitate e consacrată mai cu seamă vieții private. Nu mai trebuie acum săli cu colonade imponente, efective sau zugrăvite, nici arhitrave apăsătoare, nici statui de marmură, reprezentând divinități sau eroi ai antichității, nici strălucitoare gobelinuri cu reprezentațiunile lor colosale, care acoperiau zidurile, nici căminele gigantice. Toate acestea conveniau localităților destinate pentru reprezentațiuni, pentru pompe publice, dar familia, principele ca om, nu putea să guste acolo plăcerile vieții private, intimități casnice. Fără îndoieală, Renaissance în culmea sa, cu finețea detaliurilor sale, cu formele sale corecte, multămise simțimentalității mult mai bine de cât stilul baroc. Dar generațiunea barocului, care ajunsese la paros cu neputință a se întorace a Renaissance: d produs prin sătulitatea esagerată, nu cere un mai simplu, ci un nutriment mai piperit, care meze, se escite din nou pofta de mâncare. fiind că pomposului, imponentului i lipsia al fiind că simplitatea nu mai eră gustată, eră tural a alege delicatul, elegantul, mignonul, potrivii mai bine cu comoditatea vieții private lele grele de mișcat, colosale și d'un aspect se înlocuiește prin altele ușore, d'o formă mesciore, scăunașe, taburete, mici fotoliiuri, nușgères, secrinuri, care până astăzi au conservat numirea de comode. Se înțelege că în urma mărginirii mobilierului și a decorurilor, nici localitățile nu mai aveau trebuință de atât spațiu ca mai înainte.

Caracteristicul stilului Rococo se manifestă neapărat și în ornamentul arhitectonic, care pentru orice stil se pôte considera ca port drapelul particularității sale și care întipărește epocii caracterul său.

În Rococo găsim pentru întâia oară motivul scoicelor și melcilor ca decorativ arhitectonic; imitațiunea diferitelor forme de scoici, dela cele mai simple până la cele mai complicate, în unire cu ramure și ghirlande de flori, reprezentând vegetațiunea pesterilor, liniile curbe și spirale în locul celor drepte, formeză de preferință ornamentele epocii.

Este în natura lucrurilor, că acesta transformare nu s'a putut efectua d'odată, ci numai treptat. Arhitectura esteriore a trebuit să rămăie încă mult timp neatinsă, și putem constată, că în această privință sti-

lul baroc în forma sa moderată, care se numește și style Louis XIV, s'a conservat în unele construcțiuni chiar până astăzi. Altfel eră în interior: aci nu fu arhitectul, ci decoratorul, care săvârși transformarea, depărtând colonele și arhitravele și înlocuindu-le prin ciseliturile ușelor și mobilierului, precum și stucătura tavanului. Stilul Rococo în arta decorativă este reprezentat mai cu seamă prin decoratorii Berain (1713—1719), G. M. Oppenord (mort 1742), I. A. Meissonier (mort 1750) și I. B. Leroux (mort 1745). Un ce caracteristic al stilului Rococo este ornamentarea pervădurilor, pășind liniile drepte sau ascunzându-le sub motive împrumutate din formele plantelor și scoicilor. Plumbul care primește lesne ori-ce formă, și stucul, jocă un mare rol, asemenea porcelanul și sticla care înlocuiesc marmura, lemnul de stejar și ferul. Articole chineze și japoneze de lemn lustruit și de porcelan, cum sânt mesciore, scăunașe, cutii, glastre, figurime ce se import și se imiteză, acele mici nimicuri, fără vr'un practic, care se numesc „Nippes“, se introduc în camerele și se grămădesc pe căminuri, toalete și mese. Și stoffele, pentru îmbrăcăminte se conformă cu gustul epocii: locul catifelei, damastului, brocardului îl iau atlasul, mătăsăria fasonate, stoffele lustruite de în seu bumbac; culorile cele vii se înlocuiesc cu cele moi, puțin pronunțate, cum le vedem în picturile lui Watteau.

D'odată cu stilul Rococo se introduce și cel al cōdei (Zopfstyl), mai cu seamă în Germania: părurile colosale, numite alonge au dispărut, dar părul nu se lasă în voia naturei, ci se stringe la cefă, se lăgă într'o cōdă seu se bagă într'o punguliță de mătase neagră (bourse à cheveux-Haarbeutel). Acest stil al cōdei este personificațiunea prosaismului, posomoririi și bētrăneței.

Atât stilul baroc, cât și cel rococo sânt o rătăcire a bunului gust, mai cu seamă în esagerarea lor. În urma renașcerii artelor (Renaissance) a venit Barocul

rare. Asemenea au
i au perit amândouă și de sigur nu
păcatul d'a le reinvia. Nu există până
stil particular al timpului modern; cât timp
un izbut: a crea stilul epocii noastre, vom face
ine a revenit la Renaissance, dar la Renaissance re-
coruptă în totă puritatea sa.
„Românul“ Winterhalder.

Curtenia nereușită

— Veđi ilustrațiunea de pe pagina 625. —

Cine-i curtenet în tinerețe, rămăie acelaș în totă viața. Se vede, că a fost cavaler! — se dice unui bētrân, când săvârșește vr'un act de galanterie.

Dar câte odată bētrânul galant devine și comic, anume atunci când din curtenia lui scipeșce și vr'o schinteie de amor.

Bētrânul înamorat este comic.

Adeseori întâlhim în viață asemenea bētrâni. Și ilustrațiunea din numărul acesta încă ne înfățișeză unul.

Cărcimarul din sat are două fete frumoșele. Farmecul lor făcū pe bētrânul nostru beutor de vin și începū să umble la cărcimă. Dar el nu făcea multă pagubă 'n vin, ci mai mult își petrecea cu cele două fete.

Odată cosend ele, el se oferi a le trage firul în ac. Luă acul și firul în mână. Se încercă a trage firul în ac. Dar însădar. Ochii îl făcură de rușine. Cele două fete rideau de truda lui.

Acest moment se înfățișeză prin ilustrațiunea noastră.

G. M.

SALON.

Cronică bucoreșcă.

— 20 decembrie (1 ianuarie.)

Teatru. — „Mortă și Viuă“. — Serată literară. — Serata „Chopin“.

Tristă și vrednică de jale e starea în care se găsește Societatea dramatică română! Se știe că reprezentațiile în limba nemului au loc regulat în toate zilele de marți, joi și duminică. Săptămâna trecută însă am fost lipsiți de spectacolul românesc de marți, dar în schimb am fost mult mai câștigați, căci ori că seriile de acest fel n'aduc banii pe cari Societatea dramatică i capătă dela trupa italiană cedându-i sera, ori că n'a fost destul timp spre a se pute pregăti o piesă care să se trecă de dl Manolescu, acesta urmând pe dna Romanesca, vreu să dăc exemplul dsale, prin retragerea-i din teatru, artistii români au lăsat sera operei care a dat, pentru cea din urmă oră „Aida“, în beneficiul trei Gabbi.

Cunoșceți și opera și pe artistă dintr'una din cronicile trecute. Lesne ve veți esplica deci strălucita manifestare pe care publicul, de care gemea sala, a făcut'o trei Gabbi. Coșuri enorme de flori pe cari abia le puteau duce doi valetii de cameră pudrați și frăcuiți, buchete și corone, porumbei de argint și canari de aur, ploi de sonete italiene și ode românești, iecă, împreună cu cele mai entusiaste aplause, intruparea acestei manifestări. Toți au ramas mulțumiți de această sera și mai mult de cât toți, aceea care eră obiectul acestei sêrbătoriri: beneficianta.

O! ce contrast eră între această sera de marți, plină de lume și de entuziasm, și cele asemeni, dar gôle și tăcute, în cari au loc reprezentațiile românești! Asta adevedit, că nuserile de marți sânt nenorocite pentru teatru, ci spectacolele cari ni sedau în acele seri, și cred că o asemenea incrednțare a căpătăt'o și direcțiunea teatrului și Societatea dramatică. Iecă o lecțiune de care trebuie să se folosescă.

*

O piesă care face onore scenei este de sigur cea care s'a jucat joi sub titlul de „Mortă și Viuă“, tradusă de dl N. D. Săpescu, după „Miss Multon“, de Adolphe Belot și Eugène Nus.

Ietă în câteva cuvinte subiectul acestei mișcătore drame: Maurice de Latour eră însurat cu Fernanda, o blondă adorabilă, după cât putem înțelege din câte ni se spune, care, într'un moment de rêtăcire femeiescă, părăsește casa soțului și legănul copiilor ei. Ne mai aflându-i-se urma și sigur astfel de mörtea ei, soțul nenorocit se însoră pentru a două oră, și ținend ca Paul și Jeana, copiii sei, să capete o creșcere îngrigită, cere unui amic al lui să-i trimită o guvernantă, o femeie care să le serve de institutrice. Acesta-i recomandă pe Miss Multon, o tinără englesă care de și brună, are o asemănare ce dă mult de gândit lui Bélin, bêtărânel amic al lui Latour, cu blonda Fernandă.

Miss Multon își incepe indeletnicirile de învățătore. Drăgălașele odrasle-i citesc un pasagiu dintr'o carte, arêtând cât trebuie să fie de denaturată o mamă ca să-i părăsescă copiii, care produce o grozavă impresiune asupra Missei Multon. Și la fie-care vorbă a copiilor, la fie-care mângăiere, la fie-care mișcare a lor, suferința ei devine mai sfășietore.

Odată copiii întârzie de a veni la ora hotărîtă pentru lecțiune. Șciți din ce pricină? Fiind diua repausatei lor mame Fernanda, blândii ângerăși ținuseră să-i dea o probă de iubirea ce păstră amintirii ei. Siguri că tôte mamele se întâlnesc în cer, se îndreptară spre cimitiriul satului și în lipsă de un morment al mamei lor, depuseră două frumoșe corone pe mormentul unei alte mame, care negreșit va vorbi Fernandei cêspre această piôsă dragoste a copiilor ei. Înțelegeți că efectul acestei mărturisiri a trebuit să fie sdrobotor pentru Miss Multon, căci ea nu eră alta de cât Fernanda, soția care desertase domiciliul conjugal, mama care-și lăsase copiii.

Revenind asupra vinei sale, nevrednică de a mai fi soția aceluî cărui i sdrobise inima, și muncită de dorul copiilor pe cari i părăsise, se hotărise a reveni ca guvernantă lângă gingașele odrasle, a căror mamă nu mai putea fi. Astfel ar fi putut să-i învețe, decă nu a iubi pe denaturata lor mamă, cel puțin a nu o blăstemă. Dar copiii nu șciau nimic despre mama lor de cât atât: ea căduse victima unui accident pe calea ferată, aflându-se într'o călătorie, și nu numai că nu-i blăstemau, dar i venerau amintirea. Așă dar Latour nu vêrsase în inima lor otrava urei cătră soția și mama pecătôsă!

Tôte aste gândiri și fapte, fapte și gândiri, trebuiau să covêrșescă tărîa simțirilor unei femei. Miss Multon nu-și mai putea ascunde mișcările a căror pradă eră, și cari deșteptaseră bănuielile lui Latour. În sfirșit puterile-i se sdrobesc și în urma unei scene sfășietore, după o luptă grozavă, susținută pentru a nu se destăinuî copiilor ei, ea-și perde cunoșcința. Când reveni în sine, totul eră esplicat. Latour, ca și Bélin, nu se mai indoia acum despre identitatea Missei Multon: vêlul ce acoperia taina tuturor emoțiunilor sfășietore ale acesteia, se rădicase. Dar Latour eră însurat și soția dintăiu nu putea sta sub acelaș acoperemnt cu soția de-a două. Deci Miss Multon va plecă. — Pentru ce? — Unde? întrebă copiii cari o iubiau atât de mult. Starea sdruincinată a sănêtății, raspunde Latour, si-leșce pe Miss Multon a se retrage la o moșie pe care am cêperat'o pentru dênșă și unde o veți pute vedé din când în când!

Simplă e data acestei piese, dar câte pagini frumoșe cuprinde, câte învățături mari nu ne dă! Sânt aici une atât de mișcătore, în cât, cu tötă tărîa bărbătescă ce-ai avé, e peste puțință să nu-ți simți ochii umeđi. Cât adevêr în zugrăvirea acestor simțiri și câtă măiestrie în interpretarea lor! Dna M. Vasilescu este aci la înălțimea artei și jocul dsale nu lasă nimic de dorit. Miss Multon e pentru dsă o arenă întinsă de unde ori cu cine s'ar mësura la noi, va eși totdeuna invingétore. Astfel sala, care de astă-dată eră plină, a isbucnit în numeroșe și repetate aplause, dovedă de un succes pe drept meritat.

*

Am mărturisit în cronică precedentă, că sânt mare iubitor de musică. Ce n'am mărturisit însă e că sânt mai mare iubitor de literatură. E destul să ve spun cred, spre a ve incrednță despre asta, că mercuri (15 decembrie) când a fost s'aleg între concertul d-ei Essipoff, pe care n'o auđisem nici odată, și serata literară dela dl Maiorescu, am dat preferință acestei din urmă petreceri. Ietă-me dar îndreptându-me spre strada Mercur.

Ací, ca în totdeuna, o societate destul de alêsă și destul de numerosă. Dl Hașdeu, ilustrul nostru critic-istoric ne ceti un studiu asupra etimologiei dicțtorei populare: „Nu e n' n' tötă zilele pasce“, fôrte spiritual și pré bine scris. Apoi dl Roșca, autorul „Fetei dela

Cozia* ne ceti câteva poesii fugitive din cari cea mai frumoasă a fost acesta :

De ziua numelui.

De ziua scumpului teu nume,
Frumos ca chipu-ți ângeresc,
Când te slăvia o lume 'ntrégă,
Eu ce puteam să-ți dăruiesc ?

Diamante, perle și rubine,
Pietre cu foc strălucitor,
Său mândre flori ce ne îmbetă
Și de profume și d'amor ?

Când cineva are ca tine
Ochii cei mai pîntrundători,
Cele mai dulci și rumeni buze
Și 'n sîn cele mai scumpe flori.

Când are cele mai frumoase
Comori, din câte s'ar găsi :
Niște deșerte-ori peritóre
Daruri, la ce i-ar folosi ?

De-aceea înima din mine :
Tot ce-am și eu mai prețuit,
Am vrut prinso a o depune
P'al dragostei altar slăvit ;

Dar ea de mult fiindu-ți dată
Mi-am răscolit peptu 'nsedar :
Tot ce-am găsit e chipu-ți gingaș
Și doru-mi lung, fără hotar.

*

Dar decă mercuri n'am putut adi pe dna Essipoff, a-seră am fost pe deplin răsplatit. Ni s'a dat un adevărat „regal musical” cum dice Francesii, o „serată Chopin” cum nici odată Bucureșcii n'au avut ocaziune s'audă.

Dna Essipoff ne-a cântat vr'o cinci-spre-dece di ferite bucăți, tóte produțiunii ale marelui măiestru polon. Eră al treilea concert pe care ilustra pianistă da a-seră și cu tóte acestea locurile erau la unul. M. S. regina care a onorat concerte cu a sa infătisamă, cu care astă-dată. Numai în „Co”, cu care s'a deschis serata, artista compania de dra Theodori, care ținea al... dna Esipoff le-a executat singuri paniament. Și câtă măiestrie în... căți atât de grele! câtă desevărsire! Decă marele compositor și-a 'nchipuit vr'o pianistă care să-i interpreteze operele, apoi de sigur acea 'nchipuire nu putea să fie mai bine intrupată de cât în dómna Essipoff.

„Berceusa”, cele două preludii, studiile, mazurca, au fost nu voiu dice mai gustate, căci ele au fost tóte, dar aplaudate atât că artista trebuia să reîncepă a cânta, pentru ca să pótă pune odată capăt aplauselor repetate și prelungite ale ascultătorilor cari păreau electrisați, și cari amuțiau ca prin farmec, remăneau nemișcați, abia resulfând, când degetele farmecate ale artistei cădeau pe tastele de fildeș ale pianului. Și cum gemeau atunci cordele sub mâna ei! Cum șciá dënza care joc de taste trebuia să-i dea variațiunile cele mai grele, cele mai neauđite! Pentru că, trebuie s'o spunem și asta, dna Essipoff are o memorie minunată, căci nu ori cine pótă ține minte, pótă șci pe de rost pe Chopin.

Fără indoielă, umbra compositorului polon trebuie să fie mai mulțămítă de cât ori care altă umbră a celor ale căror opere, de și ei morți, trăiesc încă!

A. C. Șor.

E c h o.

Scena se petrece în budoarul unei actrițe fórtă caprițioase și vesele.

Un cunoscut bărbat de finanțe o impresórá cu tot felul de delicatețe.

— Dar Dumneđeule, — respunse actrița, — decă intr'atât me iubești, pentru ce nu me iai de soție ?

— Sânt insurat.

— Oh! nevêsta dtale se va bucurá, decă va scăpa de dta.

— De unde șcii asta? Nu cunoști nevêsta mea.

— Dar te cunosc pe dta.

*

Dialog la teatru.

Directorul : Dar domnișórá, dta ai vinit ierăș țárđiu la repetițiune.

Actrița : Domnule director, nu sânt eu de vină. Astăđi mi s'a peptenat pěrul.

Directorul : Dar pentru asta nu eră necesariu ca să fii de față.

*

În o școlă de pictură, în care fumatul eră oprit, intră profesorul și zărind în mâna unui invêțácel o pipă, îl întrebă glumind :

— La ce-ți trebuie penelul acela ?

— Cu acela fac norii.

*

Un student cătră un domn, care din întempleră i-a atins piciorul :

— Măgar !

Domnul presintându-se :

— Ioan Nepot.

Literatura și arte

Teatru român la Belus. Trupa dlui Petculescu

arangeză v. de ce represint

„priginește în des. 1. Trupa face

curátóre și decă va avé și piese m

va mulțami așteptările.

Curs de igienă. De când cu ord... ministrului Trefort d'a se propune igien... școlile pedagogice, ci și în cele teol... simte de odată necesitatea de un manus... genă potrivit... pedagogi și teolo... G. Vuia, in-

Arad, a... cu tipariu un „Curs de igienă” pentru usul școler... medii.

Gheorghe Asachi, viéta, lucrările, scrierile sale și epoca în care a trăit 1784—1869, memoriu lucrat de Ion Negre, membru societății „Asachi”, o broșură de 100 pagine a eșit din imprimeria județului Némțu. Se află de vëndare cu prețul de 2 lei.

Un poet nou s'a ivit în literatura română. E un tinér oficier din armata României, dl I. N. Jancovescu, carele cu frumoșele inspirațiuni a și atras atențiunea cercurilor literarii. Ietă o poesie de patru rënduri a tinérului poet :

D'un gróznic foc de s'ar încinge

Pământ și cer și stele :

Eu aș fi în stare a le stinge

Cu lacrimile mele!..

„Sedetórea” a încetat. În numerul din urmă al acestei foi respândite în popor cetim urmátórele : „Că-

tră cetitorii acestei foi! Alte lucrări literare ale mele nu-mi lasă timp de ajuns spre a pute compune și în viitor „Segetorea”. Folia această dară cu numărul de față încetă să mai iasă. Tot ce mai sânt dator să fac, este să mulțămesc tuturor, cari au binevoit să-mi dea sprigunul lor, fie prin prenumerațiuni, fie prin munca lor cu condeiul, pentru răspândirea acestei foi în popor. Oradea-mare 14/26 decembrie. *Iosif Vulcan*.”

Musică nouă. La Taborszky și Parsch în Budapesta a apărut următoarele piese musicale pentru pian: „Virágos rét” de Thern Karoly, prețul 80 cr., — „Pannonia indulo” de Thonet Agoston, prețul 60 cr.

C e e n o u p

Regina României proteje ierăș o idee națională. Astfel cetim în ziarul din București, că Maj. Sa în sub innaul seu patronajul lucrările pentru publicarea desenelor de pe costume naționale, ce au a se face de către comisiunea instituită adhoc de ministerul instrucțiunii publice și al cultelor.

Hymen. *Dr. V. B. Munteșescu*, teolog absolut din Blaș, pe care cetitorii noștri îl cunosc din poeziile sale publicate în acesta foie, la 11 ianuarie își va serba cununia cu domnișoara Fira Beatrice Pop în Orașul seșeșesc.

Carneval. Reuniunea femeilor române din Sibiu va da și în carnavalul viitor un bal în folosul seu; acest bal se va ține la 23 ianuarie st. n. în sala din otelul „Imperatul Romanilor”.

Memorandul către episcopul Gherlei în privința convocării sinodului meste, a fost prezentat, precum se scrie „Gazetei Tr.” Pre Sântei Sale în 12/24 decembrie a. c. de către o deputațiune condusă de d. Alexandru Bohățel, capitan suprem în pensune. Părțile episcop a respuns deputațiunii foarte rezervat, înseamnă că va studia cauza și se va pune în înțelegere cu metropolitul și cu ceilalți episcopi.

Un atlet român. Am împărtășit că în emulările clubului atletic din Budapesta și un tiner român a luptat cu succes. Acuma aflăm, că atletul român, d. George Vessa, a oferit un remășag, că în timp de 28 zile va vini pedestru din Paris la Budapesta. Astfel, decât va reuși, d. Vessa va percurge căcaia acesta cu 48 ore mai de grabă, decât Ivan Zmertych, carele înainte cu doi ani a fost mult aplaudat pentru acesta bravură.

Gambetta a murit! Acesta e evenimentul cel mare al săptămănei. Republica franceșă a pierdut propria ei cea mai puternică. Prin talentul, energia și curajul seu, Gambetta a fost în stare să înfrunșcă fracțiunile moderate republicane în o partidă; astfel densul d'o parte a resistat imperiaștilor, de alta a ținut în frâu elementele turbulente. Leon Gambetta s'a născut la 30 octombrie 1838 în Cahors din părinți de origine genovesă. A intrat pe cariera juridică și la 1859 a ajuns avocat în Paris, unde în scurt timp s'a făcut nume între republicanii cari luptau în contra lui Napoleon. La 1869 escela prin pledarea lui în procesul Baudin, atacând cu îndreșnelă pe imperatul. Fu ales deputat și atunci i se deschise un teren mai mare. După capitulațiunea dela Sedan, el se urcă pe tribună, spre a proclama detronarea imperatului. Activitatea lui de atunci este în viuă memorie a tuturor, șein cum a eșt cu balonul din Parisul impresurat de Prusiani, cum a adunat ierăș un milion de soldați, cum a luptat până în momentul din urmă; devenind astfel dictatorul Francei. Mai târziu a fost ierăș deputat, cap de partidă și căva timp ministru. Morțea lui fu provocată prin o nenorocire. A iubit o femeie, cu care a și avut un prunc, care acuma e de 17 ani; în lunile treente însă s'a răspândit în diuare gețrea, că

el se 'nsoră cu o contesșă italiană. Femeia pe care iubi el până atunci, creșându-se înșelată, grăbi la el, i făcî impuțări, și în desperațiunea sa voi să se impuce în presința lui. El i smulse revolverul din mână, dar apă de nenorocit, încât glonțul intră în brațul lui. Acesta se petrecu la 27 novembre. De atunci el bolî și muri la 31 decembrie, tocmai la miezul nopții. În normontarea-i se va face la 10 ianuarie în Paris cu cheltuielile statului.

Statua lui Ștefan cel mare. Causa, pentru care inaugurarea statuei lui Ștefan cel mare s'a amănat în luna lui aprilie este, dice „Gaz. de Roumanie”, că s'a găsit de cuvînță, că inaugurarea monumentului marelui Domn să se facă în ziua aniversării surii sale pe tronul Moldovei, care cade tocmai în luna lui aprilie.

Costume naționale. Gustul costumelor naționale — serie „Binele Publ.” — capetă din norocire din ce în ce mai mult teren. Stofele destinate pentru costume naționale prind foarte bine ca stofe pentru mobile. Varietatea desenurilor ce ele cuprind fac ca mobilele să fie mult plăcute. Dl. Em. Protopopescu Pache a acoperit cu stofe naționale mobilele unui întreg salon și a reușit admirabil. Dăma Teodora Mihălescu dela Câmpu-Lung s'a aplicat special la confecționarea țesăturilor naționale și a adus în Bucureșți mare colecție de bucați cu desenuri pe atât de bogate pe cât de plăcute. Velințe, fețe de perne, fețe de canapele, de fotoluri, de scaune etc. Costume complete după diferite localități sânt la dispozițiunea publicului amator. Locuința dnei Teodora Mihălescu este calea Victoriei nr. 200 la dl. D. German, unde se află și depositul acestor țesături, cari sânt o mandrețe națională.

Legendă de Crăciun. Benitul romanșier rus Ivan Turgenieff a publicat de curând niște „poezii în prosă”. Între acele găsim și următoarea legendă. „La Crăciun și Dumnezeu a ținut o serbătoare în palatul seu azur. Tote virtuțile au fost invitate, înșe numai virtuțile. Numai femei, mei un bărbat. Se și adunară multe virtuți mici și mari. Cele mai mici erau mai plăcute și mai frumoșele, decât cele mari, dar tote păreau a tra în conșelegere și amice. De odată înșe Dumnezeu observa, că două femei frumoșe se priveșe reciproc, par că mei odată nu s'ar fi vădit. Stăpanul casei luă dar una de brat spre a o presintă celealalte. „Binefacerea” duse El presintând una, apoi recomandă pe celealtă: „Recunoștința”. Cele două virtuți se priviau cu umire. Dela crearea lumii, acuma se înțelură întâia oară”.

Rățiocini public. Din ofertele făcute în favoarea fondului gimnasiului din Bemș au încers la subscrișul rata a doua dela Rmul D. Paul Vela canonic 100 fl. Corneliu Antal 2 fl. Antonu Bonyi 4 fl. Mihail Ciurdariu și familia sa 3 fl. 60 cr. Iosif Gentiu din Clieșu 2 fl., G. Bakos 1 fl., Emilia Bakos 50 cr. Mih. Poduț 1 fl. Ios. Gyöngyos 1 fl. Teresia Gyöngyos 50 cr. Petra Hetco 2 fl. Vasiliu Kiss 2 fl. Georgiu Juhász protdpop în Macon 7 fl. Ioan Rezeș 3 fl. Ioan Soproni 7 fl. Ludovic Venter 25 fl. Biserica din Szombatsag 12 fl. 50 cr. Georgiu Marchiș Abiacon în Carei 5 fl. Mih. Kerulo 2 fl. Ign. Szabo 1 fl. Elna Turdean 2 fl. Timoteu Varga 1 fl. Dr. Ioan Nichita 25 fl.; — apoi au făcut oferte noue pe patru ani domni: Gavril Lazar paroc în Samsău 5 fl. Biserica din Samsău 3 fl. Ales. Bonya 1 fl. Georgiu Muresan 1 fl. Paul Magyar 1 fl. Ioan Cosmuta din Carei 2 fl. Ioan Antal preot 1 fl. Ioan Szilagyî preot 1 fl. Ales. Farkas paroc 3 fl. Ioan Creț invetător 1 fl. Ioan Cinea preot 2 fl. Biserica din Dizșer 2 fl. Orșan Nicora 40 cr. Gavr. Gavr. Orșan 40 cr. Nutăie Orșan 20 cr. Vas. Varadi 10 cr. Vas. Calacian 10 cr. Gavr. Nistor 50 cr. Paul Erdelyi

2 fl. Vasiliu Tamas din Popesci 3 fl. Comuna Popesci 1 fl. — odata pentru totdeauna au oferit: Mai multi din Sautslau 24 fl. 55 cr. Iuliana Molnar 1 fl. Mihail Peter 2 fl. Ign. Szilagy 50 cr. I. Ajaky 1 fl. Ios. Popovici 2 fl. Ign. Pazuchanich 1 fl. Georgiu Darabanth 1 fl. Biserica din Cordeu 3 fl. Vas. Catoca protopop in Borlesci 26 fl. 80 cr. Magdalena Catoca 5 fl. Adalbertina Sfura 5 fl. Scoala din Borlesci 10 fl. Biserica din Acua 5 fl. Vas. Kerekes invet. 1 fl. Demetriu Muresan 5 fl. Maria Muresan 1 fl. 50 cr. Biserica din Lazar 5 fl. Comuna Lazar 12 fl. 80 cr. Const. Puscas invet. 2 fl. Vas. Hetco preot 2 fl. 30 cr. Biserica din Bozinta 2 fl. Comuna Bozinta 5 fl. Ales. Muresan 1 fl. Stef. Pop 2 fl. Elia Fagi 10 cr. Teod. Gionca 1 fl. Dan. Muresan 1 fl. Simeon Toma 5 fl. Comuna Farcasa 50 cr. Honorodanii 1 fl. Madarasesii 1 fl. 50 cr. Comuna Zsady 1 fl. 50 cr. Aceste sume impreuna cu cele publicate in nr. 50 s-au predat veneratului consistoriu gr. e. oradan. Cu aceasta ocaziune rog pe domnii cari sunt in restanta cu refuiera ofertelor facute, se binevoiesca a-mi trane sumele oferite. *Silviu Reziu.*

Necrolog. *George Silvasan*, capelan in Letamare, a incetat din viata, la 29 decembrie, in etate de 27 ani, lasand in doliu pe soția sa Ana n. Pop, pe fiica sa Maria și numeroși consangeni.

Ghicitura pătrată

de *Berta Cămpian*.

Cu vocala A și încă patru consoanante din alfabet, se se formeze patru cuvinte, cari se se pună in formă pătrată, astfel: ca fie-care cuvânt se se potă cen de patru ori in aceeași pătrată, tot cuvântul stă din patru litere, deci pătratele dau 16 litere și tot atâtea cuvinte.

Cuvintele sunt: 1) Un oraș in Ungaria. 2) Un metal fără litera inceputoare. 3) Un adjectiv de două terminațiuni. 4) O conjuncțiune adversativă.

Terminal de deslegare e 19 ianuarie 1883. Ca totdeauna, și de astă-dată se va sorti o carte între deslegători.

Călimdarul săptămânei.

Ziua sept.	Numele sântilor și sër-bătorile.		Sorele resare	Sorele apune
	z.	st.		
Duminecă	26	7 (+) <i>Sob. Préc. Nasc.</i>	8 5	4 9
Luni	27	8 (+) <i>Ap. si Ar. Stef.</i>	8 4	4 10
Marti	28	9 20 mii Mucenici.	8 4	4 12
Mercuri	29	10 Pruncii uciși d. Irod.	8 3	4 14
Joi	30	11 M. Anisia.	8 2	4 16
Vineri	31	12 Cuv. Melania.	8 2	4 17
Sămbetă	1	13 (+) <i>Sf. Vasile.</i>	8 —	4 19

La incheierea anului.

Gratie spriginirii mai călduröse cu care publicul român ne-a onorat in timpul din urmă, „Familia” a putut se-și ia un avânt mai nalt. Nisuinta noastră va tinde, ca prin imbunătățiri introduse in continuu, se ne uroam mereu pe calea perfectiunii. In activitatea noastră vom fi ajutați de

trei-deci de colaboratori,

al căror număr mai are se creșcă, de oră-ce unii încă nu ni-a respuns. Numele tuturor colaboratorilor noștri se va publica in nr. viitor. Tot la acela vom alătura cuprinsul anual.

De ocazidată anticipăm, că numărul prim al anului viitor, se va deschide cu o poezie inedită:

„Crēnga de stejar“

de

dl **V. Alecsandri.**

Asemene anuiciăm, că dl **Ioan Slavici** ni-a promis, că prima novelă ce va scrie, va fi a „Familiei”. Tot-odată adaugem, că și novelistul nostru din Transilvania, dl **V. R. Buticescu** scrie pentru foia noastră o novelă istorică mai lungă.

Încă in semestrul prim se va publica in „Familia”: „Fēta dela Cozia”, dramă istorică națională in 4 acte și in versuri de dl **Iuliu I. Roșca**, care a fost premiată cu 1000 de lei de directiunea generală a teatrelor din România.

„Familia” va eși și in viitor odată pe săptămână, duminica, cu cuprins de 6 colă și jumătate. Prețul de prenu-eratiune remăne cel însemnat in fruntea foii. Abonamentele se fac mai ușor și mai ieftin prin mandate postale; in România prin mandate postale inter-naționale.

Ne rugăm ca abonamentele se se rennoiescă de timpuriu: cei ce nu mai vor se fie abonații noștri, binevoiescă a ne innapoia nrl viitor, ca se-și ștergem din registrul abonațiilor. Dela aceia, cari nu ni vor respunde costul de abonament in timp de 10 zile, il vom incasa prin ramburse postale, căci a conto nu putem se dăm foia nimeniua.

Abonații noștri își pot comanda la noi următoarele scrieri cu prețuri forte reduse: „Ranele Națiunii”, roman in 3 tomuri, de Iosif Vulcan, in loc de 3 fl. cu 1 fl. 10 cr.; „Novele”, de același, in trei tomuri, in loc de 3 fl. cu 1 fl. 20 cr.; „Miresă pentru miresă”, comedie in 3 acte, de același, in loc de 1 fl. cu 25 cr.; „De unde nu este renforcere”, roman de Adrien Gabrielly, tradus de Tit Bud, in loc de 1 fl. cu 25 cr. Asemene se ofere și portretul dlui Ion Brătianu, in loc de 1 fl. cu 30 cr.

Din: „Sclavul Amozului” și din „Poesii”, ambele de Iosif Vulcan, nu mai avem nici un esemplar.

Edițiune nouă din „Lira Mea?” Esemplarele de lues din colectiunea de poezii noue ale redactorului acestei foi, trecend tote, in timp de două luni, s'a scos a doua edițiune, care e și mai frumos legat decât cea d'intău. Prețul însă remăne tot cel vechiu, 3 fl. Fiind că sânt de mai multe colori, onorab. abonații binevoiescă a-și alege colorile, cari le plac mai mult. Colorile sânt următoarele: alb cu rosa, alb cu vėnėt deschis, roșu cu vėnėt deschis, roșu cu vėnėt inchis, roșu cu alb, vėnėt inchis cu rosa, verde cu galben, vėnėt deschis cu galben, vėnėt deschis cu rosa. Totodată observăm, că esemplare cu 2 fl. nu mai avem. Din edițiunea populară însă, cu câte un fl., se mai allă esemplare.

In administratiunea noastră se mai allă de vėn-đare: „Catastihul Dracului” călimdar glumeț pe anul 1883, prețul 40 cr.

Serbători fericite!

Oradea-mare 4 ianuarie st. n. 1883.

Redacțiunea Familiei.

Proprietar, redactor respundător și editor: **IOSIF VULCAN.**

Ca tipariul lui Eugeniu Hollósy in Oradea-mare, Strada principală nr. 274.